

From: 5.1.2.e <5.1.2.e@gmail.com>
Date: Friday, September 11, 2026, 5:50 PM
To: "contact@twcedekamer.nl" <contact@twcedekamer.nl>
"postbus@eerstekamer.nl" <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: Department of the Administration of the Verkhovna Rada of Ukraine

Attachments:

Dear Colleagues.docx
original.docx
translation.docx

My name is 5.1.2.e 5.1.2.e I am a former Deputy Head of the Main Legal Department of the Administration of the Verkhovna Rada of Ukraine (the Parliament of Ukraine).

I worked for 35 years in the legal department of the Ukrainian Parliament. I am writing to kindly ask you to forward the attached letter to the legal department of your organization.

I hope that my professional work and research may be of interest and useful to your legal colleagues.

Thank you very much for your assistance and consideration.

Yours sincerely,

5.1.2.e 5.1.2.e
Former Deputy Head of the Main Legal Department
Administration of the Verkhovna Rada of Ukraine

Dear Colleagues,

My name is ^{5.1.2.e} I am a former Deputy Head of the Main Legal Department of the Secretariat of the Verkhovna Rada of Ukraine (the Parliament of Ukraine).

During my 35 years of service in the legal department of the Ukrainian Parliament, I was repeatedly confronted with political and legal decisions by the leadership concerning the legal examination of draft legislation and the preparation of parliamentary acts.

In particular, during one of Ukraine's political crises, I prepared a draft decision concerning the unconstitutional self-removal of President ^{5.1.2.e} from the exercise of his presidential powers.

My legal opinions and conclusions on draft legislation are available on the official website of the Verkhovna Rada of Ukraine.

A key factor in my dismissal, which was formally justified on other grounds, was my legal opinion concerning Draft Law No. 12089:

<https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44973>

Among other things, the draft legislation provided for the recognition of ownership rights where the property had been acquired unlawfully ten years earlier.

My dismissal was ordered by ^{5.1.2.e} after he had asked me not to include in the Department's legal opinion comments concerning the draft law's unconstitutionality.

On 25 February 2025, I signed the relevant comments on the draft law. The following day, these comments were removed from the official website of the Verkhovna Rada of Ukraine and were subsequently restored shortly before the parliamentary vote.

The European Parliament, in its Resolution of 9 September 2025, expressly addressed this issue. In paragraph 68, it called on the Verkhovna Rada and the Government of Ukraine to amend Law No. 12089, which allows the legalization of ownership of land unlawfully taken from the State, including forests and water bodies, in favour of private individuals. The European Parliament noted that this does not comply with EU legislation and that, in its current form, the law contains legal uncertainties that may prevent such land from being returned to the State.

The relevant resolution is available here:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2025-0175_EN.html

Dismissal from such positions also automatically creates a situation in which legal experts lose important elements of their social protection.

In particular:

- * the law has abolished the right to resign in connection with unlawful instructions from senior officials;
- * retired legal experts do not have access to medical insurance;
- * a pension calculated at approximately EUR 1,500 may, under the statutory limitations, be restricted to approximately EUR 400 for actual payment.

These are not the only mechanisms that may influence the independence of legal experts, but they are among the most significant.

I am enclosing with this letter my reflections concerning the organization of public authority in Ukraine. I believe that these materials may be of interest and may be useful in your future professional work.

I am open to cooperation with colleagues in any form that may be convenient for you.

Finally, I would like to mention the professional associations that exist in many fields throughout Europe.

I recall with particular pleasure a seminar for employees of the legal departments of European parliaments that took place sometime around the year 2000.

Perhaps the time has come to consider establishing an association of professionals working in the relevant legal departments of parliaments and other public institutions — an association that would enjoy the confidence of the European legal community.

If there is interest and support for such an initiative, I would be prepared to contribute to initiating the relevant processes.

In my view, such an association could contribute to the legal and regulatory integration of Europe through closer coordination between the legal departments of EU institutions and the parliaments of EU Member States; the exchange of information concerning legislative and regulatory challenges and possible solutions; and the development of appropriate responses to political or administrative pressure placed on legal experts.

I would be pleased to discuss this idea with interested colleagues and to explore possible forms of cooperation.

Attachment: My reflections concerning the organization of public authority in Ukraine.

Yours sincerely,

5.1.2.e

5.1.2.e

Former Deputy Head of the Main Legal Department
Administration of the Verkhovna Rada of Ukraine

(Основний Закон)

Вступ. Парламент будь якої країни, його повноваження, повноваження його органів та ефективність їх діяльності тісно взаємопов'язані із системою та принципами організації влади в країні.

Задля належної оцінки існуючого парламентаризму в Україні слід дослідити його генезис, як до так і після проголошення незалежності України, що дасть змогу визначити перспективи його розвитку.

До незалежності України. Відповідно до Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки, прийнятої 20 квітня 1978 року, Верховна Рада Української РСР формувалась у складі 650 депутатів. Конституційно були визначені органи парламенту – Президія, постійні та інші комісії.

З огляду на те, що сесії Верховної Ради Української РСР скликалися двічі на рік, як правило на 3 дні, а засідання постійних та інших комісій проводились в період між засіданнями парламенту, Президія Верховної Ради Української РСР фактично виконувала функції Верховної Ради у період між парламентськими сесіями.

Зокрема, вона готувала проекти законів (мала право законодавчої ініціативи у Верховній Раді Української РСР), вносила зміни до чинних законодавчих актів, тлумачила закони.

Зважаючи на статтю 6 Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки (далі – Конституція Української РСР) згідно з якою керівною і спрямовуючою силою радянського суспільства була Комуністична партія Радянського Союзу парламент виконував декоративні функції. Увесь його секретаріат складав близько 80 чоловік, який забезпечував переклад на українську мову та відповідну адаптацію актів СРСР в українське законодавство.

Рада Міністрів Української РСР – найвищий виконавчий і розпорядчий орган державної влади Української РСР. утворювалась Верховною Радою

Української РСР. Була відповідальною перед Верховною Радою Української РСР і їй підзвітною, а в період між сесіями Верховної Ради Української РСР – перед Президією Верховної Ради Української РСР, якій є підзвітною¹.

Часи незалежної України. Після проголошення незалежності 24 серпня 1991 року Постановою Верховної Ради УРСР «Про проголошення незалежності України» було визначено, що з моменту проголошення незалежності чинними на території України є тільки її Конституція, закони, постанови Уряду та інші акти законодавства республіки.

5 липня 1991 року було засновано пост Президента Української РСР. Змінами до Конституції було передбачено, що Президент очолює систему органів державного управління, забезпечує їх взаємодію з Верховною Радою Української РСР, підписує закони прийняті парламентом.

Президент Української РСР користується правом недоторканності. У разі порушення Президентом Конституції і законів Української РСР Президент може за висновком Конституційного Суду Української РСР бути зміщений з посади Верховною Радою Української РСР. Рішення про зміщення Президента приймається більшістю не менш як дві третини від загальної кількості народних депутатів Української РСР. Верховна Рада Української РСР також може призначити всеукраїнський референдум з питання про дострокове припинення повноважень Президента за ініціативою громадян Української РСР².

Із всенародним обранням і вступом на посаду 5 грудня 1991 першого президента між законодавчою та виконавчою гілками влади почали вибудовуватися відносини поділу влади раніше не притаманні УРСР. Поступово виникали конфліктні ситуації на ґрунті взаємовідносин між всенародно обраним парламентом і всенародно обраним президентом. Перш за все це стосувалось питань оподаткування, митної справи та питань перерозподілу загальнодержавної власності. У майнових питаннях консенсуси досягалися, наприклад, у питанні шляхів приватизації підприємств. На відміну від існуючого позитивного та негативного досвіду

приватизації у східній Європі було обрано варіант за яким приватизаційні папери вільно перепродувалися із можливістю накопичення без будь-якого контролю, у тому числі, за джерелами походження коштів в умовах зубожіння населенняⁱⁱⁱ.

Між тим напруга між керівництвом Президії, яка на той час втратила основні повноваження, та Президентом зростала. Звинувачення в бездіяльності Парламенту в економічній сфері призвели до прийняття 19 грудня 1992 року змін до Конституції Української РСР, за якими Верховна Рада України двома третиною голосів від загальної кількості народних депутатів України може законом делегувати Кабінету Міністрів України на визначений термін повноваження видавати декрети в сфері законодавчого регулювання з економічних питань

Кабінет Міністрів України для реалізації делегованих повноважень ухвалює декрети, які мають силу закону. Декрети можуть зупиняти дію конкретних законодавчих актів або вносити до них зміни і доповнення. Парламент мав право накладати на такі акти вето або скасовувати їх, якщо вони суперечили Конституції Української РСР.

Принцип поділу влади на той час не був закріплений Конституцією Української РСР. А повноваження Парламенту не були окреслені найважливішими сферами суспільних відносин, а просто визначені як функція - прийняття законів^{iv}.

Незважаючи на делегування законодавчих повноважень під час каденції першого Президента країни держава зіштовхнулася з суттєвими економічними проблемами, які пов'язували із корупцією, внаслідок приватизації підприємств радянських часів. На дострокових президентських виборах 1994 року, проведених після досягнення компромісу між Президентом та Парламентом перемогу отримав колишній прем'єр-міністр^v.

Новообраний Президент у грудні 1994 вніс до Верховної Ради України (далі – ВР України) проект "Конституційного закону про державну владу і місцеве самоврядування в Україні". У ньому містилися конкретні пропозиції

щодо розмежування влади на законодавчу та управлінсько-розпорядчу. Проект не міг не порушувати багатьох статей Конституції Української РСР, побудованої, як усі попередні радянські конституції, на принципі неподільності влади.

18 травня 1995 парламент прийняв Закон України "Про державну владу й місцеве самоврядування в Україні". Згідно з ним, президент ставав одноосібним главою уряду, склад якого він мав формувати сам, без узгоджень і затверджень ВР України.

З прийняттям цього Закону Україна перетворювалася з парламентсько-президентської на президентсько-парламентську республіку.

Закон "Про державну владу і місцеве самоврядування" було прийнято простою більшістю голосів. Однак, щоб увести його в дію, необхідно було мати конституційну більшість голосів, тобто дві третини. В умовах, що склалися, залишався тільки один варіант мирного розв'язання конфлікту: підписання на період до прийняття нової Конституції Конституційного договору між Президентом і більшістю членів ВР.

Але до опитування справа не дійшла. Гостру кризу влади в черв. 1995 було припинено підписанням Конституційного договору, укладеного строком на один рік, між Президентом України та ВР України про основні засади організації та функціонування держ. влади і місц. самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. Під договором, який переважно відтворював положення не прийнятого конституційною більшістю закону "Про державну владу і місцеве самоврядування", поставили підписи більше половини депутатів. Тимчасово припинялася дія положень Конституції 1978, які суперечили договорів^{vi}.

Тобто, закріплення елементів принципу поділу влади вперше було запропоновано у законодавчому акті, який було спрямовано на посилення ролі президента у державі.

8 червня 1995 року на порушення Конституції Конституційний договір було підписано Президентом та Головою Верховної Ради.

Сторони, як зазначено у Договорі, підписано суб'єктами конституційного права, які одержали свої повноваження безпосередньо від народу, з метою реформування державної влади на засадах чіткого розподілу функцій між її законодавчою і виконавчою гілками як необхідної передумови подолання економічної, соціальної та конституційної кризи^{vii}.

Після указу Президента України про внесення 25 вересня 1996 року на всеукраїнський референдум Основного Закону, користуючись повноваженнями Верховного головнокомандувача, як за чинною Конституцією Української РСР, так і за Конституційним договором із посиленням на досвід Єльцина вимусив ВР України ухвалити безпрецедентне рішення – працювати в режимі пленарного засідання до остаточного завершення роботи над Конституцією України.

Зрештою, в "конституційну ніч" (з 27 на 28 червня) після 24 годин безперервної роботи 321 голосом "за" (45 – проти, 12 – утрималося, 17 – не голосували) ВР України ухвалила й ввела в дію нову Конституцію України^{viii}.

28 червня 1996 року Законом України «Про прийняття Конституції України і введення її в дію» було визнано такими, що втратили чинність попередня Конституція (Основний Закон) України та Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України "Про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України"^{ix}.

В Україні на конституційному рівні вперше був закріплений принцип поділу влади. За статтею 6 Основного Закону державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Прийняття нової Конституції було обумовлено низькою компромісів. Один з яких стосувався законодавчих повноважень виконавчої гілки влади в економічній сфері.

Так пунктом 4 розділу 15 перехідних положень Конституції України було передбачено, що Президент України протягом трьох років після набуття чинності Конституцією України має право видавати схвалені Кабінетом Міністрів України і скріплені підписом Прем'єр-міністра України укази з економічних питань, не врегульованих законами.

Такий указ Президента України вступає в дію, якщо протягом тридцяти календарних днів з дня подання законопроекту Верховна Рада України не прийме закон або не відхилить поданий законопроект більшістю від її конституційного складу, і діє до набрання чинності законом, прийнятим Верховною Радою України з цих питань.

Однак найбільш принциповим виявилися положення статті 111 Конституції України, якими запроваджувався новий механізм імпічменту Президента України. Компроміс досягнутий вночі фактично знівелював статтю 6 Конституції України стосовно поділу влади, оскільки, матеріальна норма стосовно інституту імпічменту реально був унеможливлена процедурними положеннями. Тим самим в Україні було запроваджено інститут абсолютної недоторканності Президента України.

Зруйнована система стримувань та противаг в майбутньому призвела до чисельних соціальних криз, які, як виявилось, було неможливо врегулювати політико-правовими засобами.

16 жовтня 1996 року Конституційний Суд України розпочав свою діяльність, яка ґрунтується на засадах верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, відкритості, повноти і всебічності розгляду справ, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків^x.

Після початку функціонування Конституційного Суду України були прийняті Президентом та Кабінетом міністрів рішення щодо оплати праці суддів, закріплення за суддями персонального автотранспорту та про інші види їх соціального забезпечення.

Першою яскравою подією було захоплення Конституційним Судом України будинку Верховної Ради України по вулиці Банкова, 6-8, що безпосередньо примикав до будинку адміністрації Президента.

Справу розглядав суддя Вищого арбітражного суду України В. Джунь, який пізніше був призначений суддею Конституційного Суду України. Справа завершилася на користь парламенту після закінчення будівництва нового будинку Конституційного Суду^{xi}.

23 грудня 1997 року Конституційний Суд України за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про Рахункову палату Верховної Ради України" (справа про Рахункову палату) прийняв Рішення за яким визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення Закону України "Про Рахункову палату Верховної Ради України" оперуючи мало визначеними поняттями - щодо, за якими на Рахункову палату покладено, за якими сфера застосування повноважень Рахункової палати поширюється, які не впливали з вимог статті 152 Конституції України – «Закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині».

Зазначене рішення призвело до певного напруження між Парламентом та Президентом оскільки суттєво звужували контрольні функції Верховної Ради у фінансовій сфері.

У 2000 році з метою зменшення управлінських витрат, скорочення апарату та на виконання завдань, зумовлених адміністративною реформою, відповідно до Указу Президента України від 23 лютого 2000 року № 278 було утворено Державне управління справами як єдиний орган з матеріально-технічного, соціально-побутового, лікувально-профілактичного забезпечення діяльності Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України інших державних органів.

Тобто соціально-побутове та інше забезпечення усіх посадових осіб органів державною влади було покладено на підпорядкований Президенту господарюючий орган^{xii}.

Зазначене рішення було видано поза межами президентських повноважень однак є чинним.

16 вересня 2000 року в Україні зник опозиційно налаштований журналіст Георгій Гонгадзе. Саме в цей час Президент України Леонід Кучма вибудовував сильну вертикаль президентської влади, а в суспільстві накопичувались опозиційні настрої, викликані авторитарними методами державного управління. З 15 грудня 2000 року в Києві починаються акції протесту з нагоди 3 місяців з дня зникнення Гонгадзе[8], які 19 грудня переростають в акцію «Україна без Кучми».

2 вересня 2002 року Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України, дійшла висновку, що наявних доказів достатньо для того, щоб вважати Президента України Л. Кучму, та низку осіб з його найближчого оточення співучасниками злочину, передбаченого ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 146 КК України, себто організаторами викрадення журналіста Георгія Гонгадзе, «вчиненого організованою групою осіб за попередньою змовою, що спричинило тяжкі наслідки».

Розслідування кримінальної справи про обставини записів Мельниченка і смерть Георгія Гонгадзе залишаються недостатньо з'ясованими, у супереч масі інформації, про що свідчать численні журналістські розслідування^{xiii}.

Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України не досліджувала взаємозв'язок між смертю Гонгадзе та Висновком Конституційного Суду України від 11 липня 2001 року у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут).

Суд визнав Римський Статут Міжнародного кримінального суду, підписаний від імені України 20 січня 2000 року, який вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість, таким, що не відповідає Конституції України^{xiv}.

Тобто повноваження Міжнародного кримінального суду здійснювати юрисдикцію стосовно осіб за найбільш тяжкі злочини на території України були унеможливлені.

Так само на сьогодні не було досліджено взаємозв'язок між покладеними в основу рішення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України висновків експертизи, проведеної компанією «Бек Тек» (США, експерт Брюс Е. Кеніг) із внесенням змін 9 вересня 2004 року до Закону України «Про судову експертизу» стосовно обов'язковості проведення судових експертиз лише за методиками їх проведення які атестовані та зареєстровані державою в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України^{xv}.

Протягом перших років президентства Кучми були сформовані умови для появи в Україні фінансово-промислових груп, на базі яких згодом сформувалися бізнес-структури вітчизняних олігархів^{xvi}.

Після висновку Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України у листопаді 2002 року Леонідом Кучмою була внесена кандидатура Януковича на пост керівника Уряду України, що фактично було вибором наступника.

Тим не менш Рішенням Конституційного Суду України від 25 грудня 2003 року було визнано конституційним право президента Леоніда Кучми балотуватися на виборах втретє. Суд обґрунтував це рішення тим, що оскільки нову Конституцію України було ухвалено 1996 року, – то першим терміном президентства слід вважати той, що почався після виборів 1999 року^{xvii}.

Таким чином, Леонід Кучма мав право балотуватися на другий термін на виборах у 2004 році.

Кучма у виборчих перегонах з огляду на наднизький рейтинг участі не брав.

З огляду на звинувачення у тяжких злочинах, однак неможливість застосування інституту імпічменту до діючого президента в Україні, 22 листопада 2004 року почалася акція як реакція на масові фальсифікації, що вплинули на результат виборів.

Таким чином, існування статті 111 Конституції України в редакції, що унеможлиблює відставку обраного президента призвела до «Помаранчевої революції».

Внаслідок компромісу, досягнутого фракціями ВР України, після призначення повторного другого туру виборів були прийняті зміни до Конституції, які отримали назву Конституційна реформа 2004 року. Конституційна реформа зменшила повноваження президента, і, таким чином, знизила рівень значущості спірних президентських виборів. Однак основну причину неможливості вирішення соціально-політичних конфліктів в Україні правовими засобами не було усунуто. В країні залишилася одна, в правовому сенсі, абсолютно недоторкана особа^{xviii}.

Після досить невдалого президентства Ющенка (існуюча конституційна система організації влади дозволила йому тричі розпустити парламент без жодних правових наслідків). Рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України приймається Президентом України після консультацій з Головою Верховної Ради України, його заступниками та головами депутатських фракцій у Верховній Раді України (стаття 90 Конституції). Проведення таких консультацій не відбувалося або оспорювалося. І навіть після одноосібного видання Указів про дострокове припинення повноважень Верховної Ради повноваження депутатів зберігалися, оскільки за статтею 81 Основного Закону повноваження народних депутатів припиняються - в день відкриття першого засідання Верховної Ради України нового скликання^{xix}.

Зважаючи на історичний досвід відносин парламенту із абсолютно недоторканим президентом країни Верховна Рада України встановила «запобіжник» від можливого свавілля передбачивши, що кошти на позачергові вибори парламенту мають передбачатися Державним бюджетом України (стаття 191 Виборчого Кодексу України)^{xx}.

25 лютого 2010 року до влади внаслідок виборів глави держави 2010 року прийшов Віктор Янукович.

Після цього 252 народних депутати звернулися до Конституційного Суду з клопотанням визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Закон «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року.

30 вересня 2010 року Конституційний Суд України ухвалив Рішення № 20-рп/2010, яким визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним)^{xxi}.

Тобто, Конституційний Суд України перетворив Україну з парламентсько-президентської республіки на президентсько-парламентську республіку, визнавши ісконституційним одні норми Конституції на підставі інших.

Наступна «Революція гідності» відбулась після чотирирічного президентства Януковича. З 30 листопада 2013 року до лютого 2014 року, відбулися масові заходи викликані протестом громадян України проти протиправного розгону мирної акції студентів та громадських активістів. 18 лютого почались масові криваві зіткнення зі значними людськими жертвами. 31 січня Віктор Янукович підписав акт про скасування диктаторських законів, прийнятих 16 січня, і закон про амністію, прийнятий 29 січня.

Причиною усунення Януковича з поста Президента України стала його втеча з Києва, що призвело до прийняття Верховною Радою України 21 лютого 2014 року постанови «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України».

Підставою його відставки було самоусунення^{xxii}, що загрожувало керованості держави, територіальній цілісності і суверенітету України, масовому порушенню прав і свобод громадян.

Тобто, неможливість застосування інституту імпічменту, навіть в умовах втечі президента, доводить хибність існуючого конституційного механізму парламентського контролю, як за главою держави, та і за всією виконавчою гілкою влади.

За такої моделі організації влади Україна приречена на перманентні соціальні протести на кшталт Помаранчевої революції чи Революції гідності, хоча із фактичним скасуванням у 2019 році депутатської недоторканості^{xxiii} така вірогідність суттєво знижується, оскільки народні депутати були рушійною силою соціальних протестів.

Висновки. З метою належного функціонування державного механізму в Україні, забезпечення сталого розвитку держави.

1. Має бути на конституційному рівні закріплена не норма заклик, а дієвий механізм стримування і противаг між гілками влади.

2. Має бути встановлена взаємоузгоджена так звана «недоторканість» представників усіх гілок влади.

3. Має бути підсилена контрольна функція парламенту в усіх сферах діяльності держави. Зокрема, з контролю за виділенням та використанням державних коштів, кадровими питаннями.

4. Має бути окрема глава в Основному Законі стосовно організації влади у період дії воєнного чи надзвичайного стану.

Шляхи розв'язання проблеми. Чинна Конституція забороняє вносити зміни до Конституції у період воєнного стану (стаття 157). Проте, чинна Конституція надас парламенту повноваження на прийняття нових законів, у тому числі Основного Закону, в тому числі у період воєнного стану (стаття 85). У цьому випадку участь Конституційного Суду України в конституційному процесі не вимагається. Таким чином, розв'язання

накопичених проблем можливе шляхом прийняття нової Конституції України за звичайною процедурою.

ⁱ Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки від 20.04.1978 р. № 888-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-09#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

ⁱⁱ Про заснування поста Президента Української РСР і внесення змін та доповнень до Конституції (Основного Закону) Української РСР : Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки від 05.07.1991 р. № 1293-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1293-12#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

ⁱⁱⁱ Про приватизацію майна державних підприємств : Закон України від 04.03.1992 р. № 2163-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-12/ed19920304#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{iv} Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки від 20.04.1978 р. № 888-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/888-09#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^v Кравчук Леонід Макарович. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кравчук_Леонід_Макарович (дата звернення: 09.05.2025).

^{vi} Бібліографічне посилання: Литвин В.М. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ 1990–1996. Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон - Кю / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2008. - 568 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Konstitutsiyny_Protses_V_Ukraini (дата звернення: 09.05.2025).

^{vii} Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України від 08.06.1995 р. № 1к/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{viii} Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/ed20200101#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{ix} Про прийняття Конституції України і введення її в дію : Закон України від 28.06.1996 р. № 254/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^x Про Конституційний Суд України. Конституційний Суд України. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciynnyu-sud-ukrayiny-2> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xi} Джунь В'ячеслав Васильович. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Джунь_В%27ячеслав_Васильович (дата звернення: 09.05.2025).

^{xii} Про державне управління справами. Державне управління справами. URL: <http://www.dus.gov.ua/content/про-державне-управління-справами> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xiii} Касетний скандал. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Касетний_скандал (дата звернення: 09.05.2025).

^{xiv} Висновок Конституційного суду України від 11.07.2001 р. № 3-в/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xv} Про внесення змін до Закону України "Про судову експертизу" : Закон України від 09.09.2004 р. № 1992-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1992-15#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xvi} Президентство Леоніда Кучми. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Президентство_Леоніда_Кучми (дата звернення: 09.05.2025).

^{xvii} Рішення Конституційного суду України від 25.12.2003 р. № 22-рп/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v022p710-03#Text> (дата звернення: 09.05.2025)

^{xviii} Помаранчева революція. Вікіпедія : вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Помаранчева_революція (дата звернення: 09.05.2025).

^{xix} Про внесення змін до Конституції України : Закон України від 08.12.2004 р. № 2222-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2222-15#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xx} Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#top> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xxi} Рішення Конституційного суду України від 30.09.2010 р. № 20-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xxii} Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України : Постанова Верховної Ради України від 22.02.2014 р. № 757-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-18#Text> (дата звернення: 09.05.2025).

^{xxiii} Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканості народних депутатів України) : Закон України від 03.09.2019 р. № 27-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-20#n5> (дата звернення: 09.05.2025).

The Basic Law (Constitution)

Introduction. The parliament of any country, its powers, the powers of its bodies, and the effectiveness of their activities are closely interrelated with the system and principles of the organization of state power in the country.

In order to properly assess the existing parliamentarism in Ukraine, it is necessary to examine its genesis both before and after the proclamation of Ukraine's independence, which will make it possible to determine the prospects for its development.

Prior to Ukraine's Independence. In accordance with the Constitution of the Ukrainian Soviet Socialist Republic adopted on 20 April 1978, the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR was formed with a composition of 650 deputies. The organs of the parliament were constitutionally defined as the Presidium, standing and other commissions.

Given that sessions of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR were convened twice a year, typically for three days, while meetings of the standing and other commissions were held during the periods between parliamentary sessions, the Presidium of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR effectively performed the functions of the Verkhovna Rada during the intervals between parliamentary sessions.

In particular, it prepared draft laws (it had the right of legislative initiative in the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR), introduced amendments to existing legislative acts, and provided interpretations of laws.

Pursuant to Article 6 of the Constitution of the Ukrainian Soviet Socialist Republic (hereinafter — the Constitution of the Ukrainian SSR), under which the guiding and directing force of Soviet society was the Communist Party of the Soviet Union, the parliament performed decorative functions. Its entire secretariat consisted of approximately 80 persons, who ensured the translation into Ukrainian and the appropriate adaptation of USSR acts into Ukrainian legislation.

The Council of Ministers of the Ukrainian SSR — the highest executive and administrative body of state power of the Ukrainian SSR — was formed by the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. It was accountable and responsible to the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR and, during the periods between sessions of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR, to the Presidium of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR, to which it was accountable.

The Era of Independent Ukraine. Following the proclamation of independence on 24 August 1991, the Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR "On the Proclamation of the Independence of Ukraine" established that, from the moment of the proclamation of independence, only the Constitution, laws, resolutions of the Government, and other legislative acts of the republic shall be in force on the territory of Ukraine.

On 5 July 1991, the office of President of the Ukrainian SSR was established. Amendments to the Constitution provided that the President shall head the system of bodies of state

administration, ensure their interaction with the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR, and sign laws adopted by the parliament.

The President of the Ukrainian SSR enjoys the right of immunity. In the event of a violation by the President of the Constitution and laws of the Ukrainian SSR, the President may, upon the conclusion of the Constitutional Court of the Ukrainian SSR, be removed from office by the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. The decision on the removal of the President shall be adopted by a majority of no less than two-thirds of the total number of People's Deputies of the Ukrainian SSR. The Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR may also call an all-Ukrainian referendum on the issue of the early termination of the President's powers upon the initiative of citizens of the Ukrainian SSR.

With the popular election and assumption of office on 5 December 1991 by the first President, relations of the separation of powers — previously unknown to the Ukrainian SSR — began to develop between the legislative and executive branches of power. Conflict situations gradually arose on the basis of relations between the popularly elected parliament and the popularly elected President. This primarily concerned issues of taxation, customs affairs, and the redistribution of state-owned property. In property matters, consensuses were reached, for example, on the ways of privatizing enterprises. Unlike the existing positive and negative experience of privatization in Eastern Europe, a variant was chosen whereby privatization securities could be freely resold with the possibility of accumulation without any control, including over the sources of funds, under conditions of impoverishment of the population.

Meanwhile, tension between the leadership of the Presidium, which by that time had lost its main powers, and the President was growing. Accusations of parliamentary inactivity in the economic sphere led to the adoption on 19 December 1992 of amendments to the Constitution of the Ukrainian SSR, according to which the Verkhovna Rada of Ukraine, by a two-thirds vote of the total number of People's Deputies of Ukraine, may by law delegate to the Cabinet of Ministers of Ukraine, for a specified period, the power to issue decrees in the sphere of legislative regulation on economic issues.

The Cabinet of Ministers of Ukraine, for the implementation of the delegated powers, adopts decrees that have the force of law. Decrees may suspend the operation of specific legislative acts or introduce amendments and additions thereto. The parliament had the right to impose a veto on such acts or to repeal them if they contradicted the Constitution of the Ukrainian SSR.

The principle of separation of powers was not enshrined in the Constitution of the Ukrainian SSR at that time. The powers of the Parliament were not delineated in the most important spheres of public relations but were simply defined as the function of adopting laws.

Despite the delegation of legislative powers during the term of the first President of the country, the state faced significant economic problems associated with corruption resulting from the privatization of Soviet-era enterprises. In the early presidential elections of 1994, held after a compromise was reached between the President and the Parliament, victory was won by the former Prime Minister.

The newly elected President, in December 1994, submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine (hereinafter — the VR of Ukraine) a draft “Constitutional Law on State Power and Local Self-Government in Ukraine.” It contained specific proposals regarding the delineation of power into legislative and executive-administrative branches. The draft could not but violate many articles of the Constitution of the Ukrainian SSR, which, like all previous Soviet constitutions, was built on the principle of the indivisibility of power.

On 18 May 1995, the Parliament adopted the Law of Ukraine “On State Power and Local Self-Government in Ukraine.” According to it, the President became the sole head of the government, the composition of which he was to form himself, without coordination or approval by the VR of Ukraine.

With the adoption of this Law, Ukraine transformed from a parliamentary-presidential republic into a presidential-parliamentary republic.

The Law “On State Power and Local Self-Government” was adopted by a simple majority of votes. However, to bring it into force, a constitutional majority of votes — that is, two-thirds — was required. Under the circumstances that had developed, the only option for a peaceful resolution of the conflict remained the signing, for the period until the adoption of a new Constitution, of a Constitutional Agreement between the President and the majority of members of the VR.

However, matters did not reach a referendum. The acute power crisis in June 1995 was resolved by the signing of the Constitutional Agreement, concluded for a term of one year, between the President of Ukraine and the VR of Ukraine on the basic principles of the organization and functioning of state power and local self-government in Ukraine for the period until the adoption of the new Constitution of Ukraine. More than half of the deputies signed the agreement, which largely reproduced the provisions of the law “On State Power and Local Self-Government” that had not been adopted by the constitutional majority. The operation of the provisions of the 1978 Constitution that contradicted the Agreement was temporarily suspended.

Thus, the consolidation of elements of the principle of separation of powers was first proposed in a legislative act aimed at strengthening the role of the President in the state.

On 8 June 1995, in violation of the Constitution, the Constitutional Agreement was signed by the President and the Chairman of the Verkhovna Rada.

The parties, as stated in the Agreement, signed as subjects of constitutional law who received their powers directly from the people, with the aim of reforming state power on the basis of a clear division of functions between its legislative and executive branches as a necessary prerequisite for overcoming the economic, social, and constitutional crisis.

Following the President’s decree on submitting the Basic Law to an all-Ukrainian referendum on 25 September 1996, exercising the powers of the Supreme Commander-in-Chief, both under the current Constitution of the Ukrainian SSR and under the Constitutional Agreement, and referring to Yeltsin’s experience, the President forced the VR of Ukraine to adopt the unprecedented decision to work in plenary session mode until the final completion of work on the Constitution of Ukraine.

Ultimately, during the “constitutional night” (from 27 to 28 June), after 24 hours of continuous work, the VR of Ukraine adopted and put into force the new Constitution of Ukraine by 321 votes “in favor” (45 against, 12 abstained, 17 did not vote).

On 28 June 1996, the Law of Ukraine “On the Adoption of the Constitution of Ukraine and Its Entry into Force” declared the previous Constitution (Basic Law) of Ukraine and the Constitutional Agreement between the Verkhovna Rada of Ukraine and the President of Ukraine “On the Basic Principles of the Organization and Functioning of State Power and Local Self-Government in Ukraine for the Period until the Adoption of the New Constitution of Ukraine” to have lost force.

In Ukraine, at the constitutional level, the principle of separation of powers was enshrined for the first time. Pursuant to Article 6 of the Basic Law, state power in Ukraine is exercised on the basis of its division into legislative, executive, and judicial branches. The bodies of legislative, executive, and judicial power exercise their powers within the limits established by this Constitution and in accordance with the laws of Ukraine.

The adoption of the new Constitution was conditioned by a series of compromises. One of them concerned the legislative powers of the executive branch in the economic sphere.

Thus, paragraph 4 of Section XV “Transitional Provisions” of the Constitution of Ukraine provided that the President of Ukraine, within three years after the Constitution of Ukraine enters into force, shall have the right to issue decrees on economic issues not regulated by laws, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine and countersigned by the Prime Minister of Ukraine.

Such a decree of the President of Ukraine enters into force if, within thirty calendar days from the day of submission of the draft law, the Verkhovna Rada of Ukraine does not adopt a law or does not reject the submitted draft law by a majority of its constitutional composition, and remains in force until the law adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine on these issues enters into force.

However, the most fundamental were the provisions of Article 111 of the Constitution of Ukraine, which introduced a new mechanism for the impeachment of the President of Ukraine. The compromise reached at night effectively nullified Article 6 of the Constitution of Ukraine regarding the separation of powers, since the substantive norm concerning the institution of impeachment was rendered practically impossible by the procedural provisions. Thereby, the institution of absolute immunity of the President of Ukraine was introduced in Ukraine.

The destroyed system of checks and balances in the future led to numerous social crises, which, as it turned out, could not be resolved by politico-legal means.

On 16 October 1996, the Constitutional Court of Ukraine began its activities, which are based on the principles of the rule of law, independence, collegiality, publicity, openness, completeness and comprehensiveness of case consideration, substantiation, and the binding nature of its decisions and conclusions.

After the Constitutional Court of Ukraine began to function, decisions were adopted by the President and the Cabinet of Ministers regarding the remuneration of judges, the allocation of personal vehicles to judges, and other types of their social security.

The first prominent event was the seizure by the Constitutional Court of Ukraine of the building of the Verkhovna Rada of Ukraine at 6-8 Bankova Street, which directly adjoined the building of the Presidential Administration.

The case was considered by 5.1.2.e 5.1.2.e of the Higher Arbitration Court of Ukraine, who was later appointed a judge of the Constitutional Court of Ukraine. The case was resolved in favor of the parliament after the completion of the construction of the new building of the Constitutional Court.

On 23 December 1997, the Constitutional Court of Ukraine, upon the constitutional petition of the President of Ukraine regarding the conformity of the Law of Ukraine "On the Accounting Chamber of the Verkhovna Rada of Ukraine" with the Constitution of Ukraine (the case on the Accounting Chamber), adopted a Decision by which it declared certain provisions of the Law of Ukraine "On the Accounting Chamber of the Verkhovna Rada of Ukraine" to be inconsistent with the Constitution of Ukraine (unconstitutional), operating with vaguely defined concepts regarding the powers vested in the Accounting Chamber and the scope of application of its powers, which did not follow from the requirements of Article 152 of the Constitution of Ukraine — "Laws and other legal acts, by decision of the Constitutional Court of Ukraine, are recognized as unconstitutional in whole or in part."

This decision led to a certain tension between the Parliament and the President, as it significantly narrowed the control functions of the Verkhovna Rada in the financial sphere.

In 2000, in order to reduce administrative costs, downsize the apparatus, and implement tasks arising from administrative reform, in accordance with Decree of the President of Ukraine No. 278 of 23 February 2000, the State Administration of Affairs was established as a single body for material-technical, social-household, and medical-preventive support for the activities of the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, and other state bodies.

Thus, the social-household and other support for all officials of state power bodies was assigned to an economic entity subordinate to the President.

This decision was issued beyond the limits of presidential powers but remains in force.

On 16 September 2000, an opposition-minded journalist, Georgiy Gongadze, disappeared in Ukraine. It was at this time that President of Ukraine Leonid Kuchma was building a strong vertical of presidential power, and opposition sentiments were accumulating in society, caused by authoritarian methods of state administration. Starting from 15 December 2000 in Kyiv, protest actions began on the occasion of three months since Gongadze's disappearance, which on 19 December escalated into the action "Ukraine without Kuchma."

On 2 September 2002, the Temporary Investigative Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine concluded that there was sufficient evidence to consider President of Ukraine L. Kuchma and a number of persons from his inner circle as accomplices in the crime under

Part 3 of Article 27 and Part 3 of Article 146 of the Criminal Code of Ukraine, i.e., organizers of the kidnapping of journalist Georgiy Gongadze, "committed by an organized group of persons by prior conspiracy, which caused grave consequences."

The investigation of the criminal case regarding the circumstances of the Melnychenko recordings and the death of Georgiy Gongadze remains insufficiently clarified, despite a wealth of information, as evidenced by numerous journalistic investigations.

The Temporary Investigative Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine did not investigate the connection between Gongadze's death and the Conclusion of the Constitutional Court of Ukraine dated 11 July 2001 in the case on the constitutional petition of the President of Ukraine regarding the provision of a conclusion on the conformity of the Rome Statute of the International Criminal Court with the Constitution of Ukraine (the case on the Rome Statute).

The Court declared the Rome Statute of the International Criminal Court, signed on behalf of Ukraine on 20 January 2000 and submitted to the Verkhovna Rada of Ukraine for consent to its binding nature, to be inconsistent with the Constitution of Ukraine.

Thus, the powers of the International Criminal Court to exercise jurisdiction over persons for the most serious crimes on the territory of Ukraine were rendered impossible.

Similarly, to this day, the connection has not been investigated between the conclusions of the expert examination conducted by the company "Beck Tech" (USA, expert Bruce E. Koenig), which formed the basis of the decision of the Temporary Investigative Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine, and the amendments introduced on 9 September 2004 to the Law of Ukraine "On Forensic Expertise" regarding the mandatory conduct of forensic examinations only according to methodologies that are certified and registered by the state in the manner determined by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

During the first years of Kuchma's presidency, conditions were created for the emergence in Ukraine of financial-industrial groups, on the basis of which the business structures of domestic oligarchs were subsequently formed.

Following the conclusion of the Temporary Investigative Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine in November 2002, Leonid Kuchma nominated the candidacy of Yanukovych for the post of head of the Government of Ukraine, which was essentially the choice of a successor.

Nevertheless, by Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 25 December 2003, the constitutional right of President Leonid Kuchma to run for election for a third term was recognized. The Court justified this decision by the fact that since the new Constitution of Ukraine was adopted in 1996, the first term of the presidency should be considered the one that began after the 1999 elections.

Thus, Leonid Kuchma had the right to run for a second term in the 2004 elections.

Kuchma did not participate in the electoral race due to his extremely low rating.

In view of the accusations of serious crimes, but the impossibility of applying the institution of impeachment to the incumbent President in Ukraine, on 22 November 2004 an action began as a reaction to massive falsifications that affected the election results.

Thus, the existence of Article 111 of the Constitution of Ukraine in the version that makes it impossible to remove an elected president led to the "Orange Revolution."

As a result of the compromise reached by factions of the VR of Ukraine, after the appointment of a repeat second round of elections, amendments to the Constitution were adopted, which received the name Constitutional Reform of 2004. The Constitutional Reform reduced the powers of the President and, thus, lowered the significance of the disputed presidential elections. However, the main reason for the impossibility of resolving socio-political conflicts in Ukraine by legal means was not eliminated. One person remained in the country who, in the legal sense, enjoyed absolute immunity.

After the rather unsuccessful presidency of Yushchenko (the existing constitutional system of organization of power allowed him to dissolve the parliament three times without any legal consequences). The decision on the early termination of the powers of the Verkhovna Rada of Ukraine is adopted by the President of Ukraine after consultations with the Chairman of the Verkhovna Rada of Ukraine, his deputies, and the heads of deputy factions in the Verkhovna Rada of Ukraine (Article 90 of the Constitution). Such consultations either did not take place or were contested. And even after the unilateral issuance of Decrees on the early termination of the powers of the Verkhovna Rada, the powers of the deputies were preserved, since under Article 81 of the Basic Law, the powers of People's Deputies terminate on the day of the opening of the first session of the Verkhovna Rada of Ukraine of the new convocation.

Taking into account the historical experience of relations between the parliament and the absolutely immune President of the country, the Verkhovna Rada of Ukraine established a "safeguard" against possible arbitrariness by providing that funds for early parliamentary elections must be provided for in the State Budget of Ukraine (Article 191 of the Electoral Code of Ukraine).

On 25 February 2010, ^{5.1.2.e} came to power as a result of the 2010 presidential elections.

After this, 252 People's Deputies appealed to the Constitutional Court with a petition to declare the Law "On Amendments to the Constitution of Ukraine" of 8 December 2004 inconsistent with the Constitution of Ukraine (unconstitutional).

On 30 September 2010, the Constitutional Court of Ukraine adopted Decision No. 20-rp/2010, by which it declared it inconsistent with the Constitution of Ukraine (unconstitutional).

Thus, the Constitutional Court of Ukraine transformed Ukraine from a parliamentary-presidential republic into a presidential-parliamentary republic by declaring certain norms of the Constitution unconstitutional on the basis of others.

The next “Revolution of Dignity” occurred after four years of Yanukovych’s presidency. From 30 November 2013 to February 2014, mass events took place caused by the protest of Ukrainian citizens against the unlawful dispersal of a peaceful student and civic activist rally. On 18 February, mass bloody clashes began with significant human casualties. On 31 January, ^{5.1.2.e} signed an act on the repeal of the dictatorial laws adopted on 16 January and the amnesty law adopted on 29 January.

The reason for the removal of Yanukovych from the post of President of Ukraine was his flight from Kyiv, which led to the adoption by the Verkhovna Rada of Ukraine on 21 February 2014 of the Resolution “On the Self-Removal of the President of Ukraine from the Performance of Constitutional Powers and the Appointment of Early Presidential Elections.”

The basis for his resignation was self-removal, which threatened the governability of the state, the territorial integrity and sovereignty of Ukraine, and massive violations of the rights and freedoms of citizens.

Thus, the impossibility of applying the institution of impeachment, even in conditions of the President’s flight, proves the fallacy of the existing constitutional mechanism of parliamentary control over both the head of state and the entire executive branch of power.

Under such a model of organization of power, Ukraine is doomed to permanent social protests similar to the Orange Revolution or the Revolution of Dignity, although with the actual abolition in 2019 of parliamentary immunity, such a probability has significantly decreased, since People’s Deputies were the driving force of social protests.

Conclusions. For the proper functioning of the state mechanism in Ukraine and ensuring the sustainable development of the state:

1. At the constitutional level, not a declarative norm but an effective mechanism of checks and balances between the branches of power must be enshrined.
2. A mutually coordinated so-called “immunity” of representatives of all branches of power must be established.
3. The control function of the parliament in all spheres of state activity must be strengthened. In particular, with respect to control over the allocation and use of state funds and personnel matters.
4. A separate chapter in the Basic Law must address the organization of power during the period of martial law or a state of emergency.

Ways to Resolve the Problem. The current Constitution prohibits amendments to the Constitution during a state of martial law (Article 157). However, the current Constitution grants the parliament the power to adopt new laws, including the Basic Law, including during a state of martial law (Article 85). In this case, the participation of the Constitutional Court of Ukraine in the constitutional process is not required. Thus, the resolution of accumulated problems is possible by adopting a new Constitution of Ukraine through the ordinary procedure.